

INNHold:

- [Vanningsbehov](#)
- [Siste frist for såing av noen arter](#)
- [Ugrasssprøyting i gjenlegget](#)
- [Sprøyting mot kveke i rødkløver og rødsvingel](#)
- [Skadedyr i frøeng](#)
- [Vekstregulering i grasfrøenga](#)
- [Vekstregulering i rødkløverfrøeng](#)
- [Husk sprøytevaske](#)

Vanningsbehov

Mange steder begynner det å bli veldig tørt og det ser ikke ut til at det kommer nedbør med det første. Vanning må gjøres før skyting. Det er ikke aktuelt å vanne etter skyting.

Siste frist for såing av noen arter

Sauesvingel 15. juni, rødsvingel og engrapp 20. juni, bladfaks 15. juli og strandrør 1.juli. Siste frist betyr ikke at det er like greit som å så tidligere, store planter om høsten er avgjørende for avling i 1. års enga.

Ugrasssprøyting i gjenlegget

Når er gjenlegget stort nok til å tåle ugrasmidler?

Grasgjenlegg

Zypar er godkjent brukt i gjenlegg til grasfrøeng i **alle arter**. Må ikke bruke i havre. Tilleggsetikett er lagt ut på Mattilsynets nettside: <https://www.mattilsynet.no/plantevernmidler/minoruse.asp>. Zypar består av to aktivstoffer, florasulam og halauksifen (Arylex). Florasulam er effektiv mot balderbrå (ikke resistent) uansett størrelse og den har god effekt også ved lav temperatur. Meget god også mot vassarve (ikke resistent), klengemaure, korsblomstra ugras og svartstøtvier. God effekt mot blant annet då og hønsegras. Arylex er effektiv mot flere arter som ellers kan være vanskelig å bekjempe, jordrøyk, storkenebb, då, rødtvetann og andre tvetannarter, meldestokk og vindeslirekne. I grasfrøengjenlegg brukes Zypar i en dose på 50-100 ml/daa.

I grasartene er 2-bladstadiet satt som tidligste tidspunkt for ugrasssprøyting. Generelt er Ariane-S anbefalt i grasgjenlegg, den har brei ugrasvirkning og tar mange av de viktige ugrasene i grasgjenlegget. Starane XL/Cleave er også aktuell, men den har dårlig effekt mot meldestokk.

Det kan også være aktuelt å bruke en blanding med 100 – 125 ml Ariane S og 80 ml Starane XL/Cleave. Dette vil gi en sikrere effekt mot meldestokk enn Starane XL/Cleave brukt alene. Samtidig er den mindre temperaturavhengig enn Ariane S brukt alene.

Dersom det benyttes Hussar Plus OD i engrapp, rødsvingel, sauesvingel eller bladfaks skal de minste plantene i gjenlegget ha nådd 2,5-3 blad og plantene skal være normalt store. Hussar Plus OD brukes på minor use-etikett og det er viktig å velge rett dose og bruk av olje. Dere finner off-labeletiketter på Norsk Frøavlrelags nettside: <https://www.froavlerlaget.no/off-label-godkjenninger/> og minor use-etikettene hos Mattilsynet, se link nevnt under Zypar.

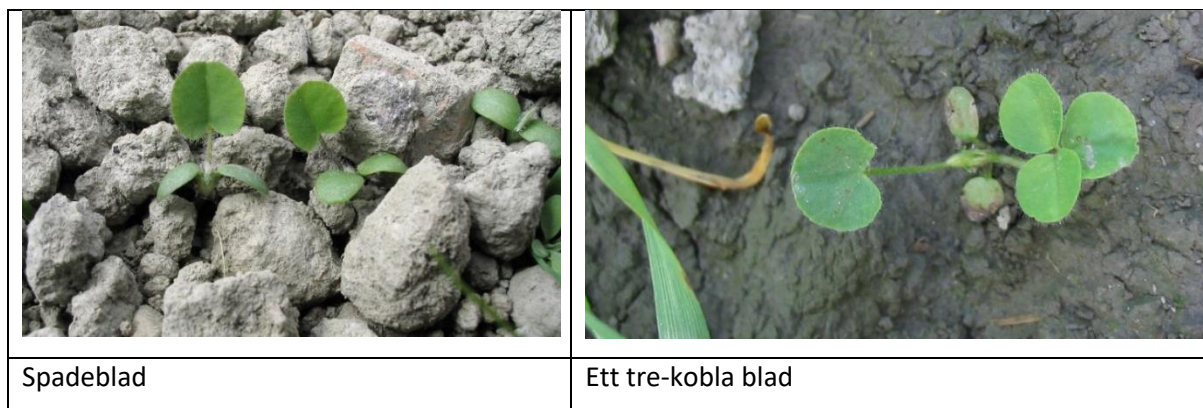
Kløver

Midler: Basagran SG + MCPA eller Lentagran + MCPA. I rødkløver kan dessuten Express + MCPA benyttes.

Effekt av midlene:

Basagran SG+MCPA:	God mot balderbrå, klenge, korsblomstra. Dårlig mot då og rødtvetann. Akseptabelt mot haremat
Lentagran + MCPA:	Best effekt mot jordrøyk, rødtvetann og haremat
Express + MCPA:	God effekt mot balderbrå og mange andre arter, men dårlig mot haremat, jordrøyk og klengemaure.

Rødkløver: I 2007 ble det anlagt forsøk hvor det ble ugrasssprøytet ved to forskjellige stadier i gjenlegget, ved spadebladstadiet og når kløveren hadde ett tre-kobla blad. Det var ubetydelig forskjell i avling året etter mellom sprøytetidspunktene. Vi behøver derfor ikke utsette sprøytingen til plantene blir større, det vil ikke gi mindre skade, kanskje snarere tvert om. Imidlertid er det viktig å benytte MCPA sammen med Express og ikke klebemiddel, pass også på å benytte riktig dose. Link til artikkelen om ugrasssprøyting i rødkløver: <http://froavl.no/sok/PDF/2009/0/633.pdf>

Midler og dose/daa i rødkløver (gjenleggsåret):

- Basagran + MCPA 100 g + 35 ml
- Lentagran + MCPA 150 g + 50 ml/daa
- Express SX + MCPA 0,75 g + 50 ml/daa

Midler og dose/daa i hvitkløver (gjenleggsåret):

- Basagran SG + MCPA 80+50
- Lentagran + MCPA 150 g + 35 ml

Sprøyting mot kveke i rødkløver og rødsvingel

Sprøyting bør gjøres sent, dvs på kvekas 4-5 bladstadium. Aktuell midler er Agil/Zetrola (150 ml/daa) eller Focus Ultra (400-500 ml/daa). Midlene har også effekt mot timotei og andre grasarter.

Husk sprøytevask før sprøyting med Agil/ Zetrola eller Focus Ultra!

Skadedyr i frøeng

Hvitaksmidd

Angrep av hvitaksmidd finner man normalt sett i engkvein, engrapp, engsvingel, rødsvingel og sauesvingel. Faren for angrep øker med alderen av frøenga. 1. års eng er det sjelden nødvendig å behandle. På bildet vises hvitaks i kvein (foto: John Ingar Øverland). Riktig tid for sprøyting har normalt vært rundt 17. mai, men tidspunktet er ikke avgjørende da midden har flere generasjoner som bør bekjempes. I eldre engkvein kan det være aktuelt med mer enn ei sprøyting. Pyretroid blandes med stråforkortingsmiddel ved førstegangssprøyting, ved eventuelt ved begynnende strekning. Pyretroid kan også blandes inn ved eventuell seinere stråforkorting i begynnelsen av juni.

[Hvitaksmidd i Plantevernleksikonet](#)

Kløversnutebille

For de som tidligere har opplevd angrep av kløversnutebille i hvit- eller rødkløver, er det viktig å vurdere faren nå, før blomstring starter. Kløversnutebille kan hovedsakelig et problem i all hvitkløverfrøeng og 2. års frøeng av rødkløver. I motsetning til i fjor har vi hatt relativt høye temperaturer noen dager i mai. I uka som kommer varsles jevnt over fine forhold for skadeinsekter og biller. Det er derfor sannsynlig med angrep fra disse. Mavrik/ Evure er godkjent som «Minor use», og pyretroidene Decis og Karate er godkjent i kløver, før blomstring.

Ta kontakt med din lokale frørådgiver for å få vurdert risikoen lokalt. I dyrkingsveiledningen heter det følgende om kløversnutebiller:

«Når dagtemperaturen flere dager på rad kommer opp i ca 20°C, flyr de inn i frøenga og gnager tett i tett med små hull i bladene (næringsgnag eller hullgnag, som ikke må forveksles med snegleknag som er mer uregelmessig og der det ofte blir igjen rester av bladets overflatehinne. Deretter legger snutebillene egg i blomsterknoppene. Eggene klekker til larver som gnager på frøanlegga, seinere frøene, inni belgene i hvert blomsterhode.»

Les mer om kløversnutebiller på s 8-9 i dyrkingsveiledningen: [Frøavl av kvitkløver \(nibio.no\)](#)

Foto: Plantevern 2022, FKA

Andre insekter

Spesielt i eldre enger kan insekter i tillegg til hvitaksmidd gjøre så stor skade at bekjemping er nødvendig. Først og fremst er det timoteiflue og grastege vi har sett noe skader av, men også sikader i strandrør og bladminérflue i engsvingel.

Skader av timoteiflue viser seg etter skyting som døde striper i akset hvor larven til timoteiflua har gnaget (bildet over til venstre). Når skade viser seg er det for sent å gjennomføre en bekjemping, den

må gjøres når flua legger egg og fram til før larvene har gått inn bladslira til akset. Eggene legges nederst på et av de to øvre bladene i siste halvdel av mai. Ofte ser skaden verre ut enn hva den faktisk er, en kan regne med at et skadd aks taper 50 % av avlingen. Sjøl med bare 2-3 skadde aks pr m² blir skaden svært synlig uten at den er av særlig betydning. Bekjemping er bare i områder hvor en erfaringsmessig har store angrep. Bekjemping som for hvitaksmidd.

Tegeskadene i frøeng gjøres i hovedsak av de små nymfene (bildet over til høyre), de kan være vanskelig å oppdage i enga, en må gjerne bruke noe tid på hvert sted for å se tегenymfene. Om behov bekjemping med et pyretroid.

Skade av bladminérflue kan komme også i første års eng dersom en har år med store angrep. Ofte ser vi det i korn hvor en får næringsstikk som viser seg som nålestikk i bladene. Ser en slike angrep bør en også sjekke i frøengene.

Vekstregulering i grasfrøenga

Ta en sjekk i egen frøeng for å finne ut hvor langt den har kommet i utviklinga. Vekstregulering i de ulike artene ble omtalt i Frønytt nr 8 2023.

Bildet viser at strekkinga er i gang i engsvingelsorten Vestar i Revetal, Vestfold.

Vekstregulering i rødkløverfrøeng

Rødkløverfrøeng bør vekstreguleres, kun Moddus M er godkjent i rødkløverfrøeng. Dosen er 100 ml/daa. Bladgjødning med bor og vekstregulering med Moddus M skal ikke utføres som tankblanding. I forsøk har dette redusert effekten av midlene. Tidspunkt er mellom strekning av stenglene og knoppdanning. Vekstregulering har gitt en klar meravling, i forsøkene har meravlingen ofte ligget mellom 15 og 25 %. Enga må ikke være tørkestresset ved vekstregulering. **Husk sprøytevask før sprøyting med Moddus M!**

Husk sprøytevask

Ved bruk av grasugrasmidlene, spesielt Agil og Focus Ultra minner vi nok en gang om viktigheten av god sprøytevask ved bruk av disse midlene, se etikettene. Slurv med dette kan få katastrofale følger i påfølgende kulturer som sprøyta brukes i.

Det samme gjelder før en bruker Moddus/Trimaxx, der vi ha sett store skader i timoteifrøeng på grunn av manglende vasking. Da var det benyttet CDQ/Express Gold før vekstreguleringa. I rødkløver har vi tidligere sett tilsvarende hvor Moddus vasket ut rester fra tankveggene og det ble stor skade i kløveren.

Alle Frønytt finner du også på frøavlerlagets nettside <https://www.froavlerlaget.no>

Er du i tvil om frø – ta kontakt med din lokale frørådgiver.

Silja Valand	Norsk Landbruksrådgiving Viken	900 89 399
John Ingar Øverland	Norsk Landbruksrådgiving Viken	958 80 143
Trond Gunnarstorp	Norsk Landbruksrådgiving Øst	481 63 082
Astrid Gissingen	Norsk Landbruksrådgiving Agder	917 63 115
Harald Solberg	Norsk Landbruksrådgiving Innlandet	957 69 860